משפחת יעקב ומגדה שורץ

שם	יעקב (ינקו)	מירל (מרים, מגדה) לבית קליין
תאריך לידה	1912	1924
מקום הלידה	סומוטור (Somotor) מחוז טרבישוב,הונגריה כיום בסלובקיה	נוג'קווש (velky kevesd)או Nagykovesd מחוז טרבישוב, צ'כוסלובקיה ושמו כיום Veľký Kamenec, סלובקיה
תאריך העלייה	ספטמבר 1949	
תאריך נישואים	1948	
שנת הגעה לישוב	1950	
שנת פטירה	1989	2018

הילדים :
שמואל – ינואר 1950
יואל – אוגוסט 1951

יואל ושמואל עם בת דודתם בת-שבע מרמורשטיין

משפחת מגדה קליין

מגדה נולדה ב1924 להוריה שמואל (יליד 1886) וגיטל (ילידת 1890), הששית בין שמונת הילדים, בכפר נוג'קוושד. היה זה כפר קטן ששכן בהריה של סלובקיה המזרחית, על גבול הונגריה. אזור גבוה ומבודד בלא מים זורמים או חשמל. בכפר חיו כאלפיים איש, קתולים ופרוטסטנטים, ומהם כחמש עשרה משפחות יהודיות בלבד.

תמונה משפחתית מ1930
(1) חנה(1912), חיה-היינל (1918), גרשון(1917) ופלנקה(באבי 1915)
(2) שמואל, יחזקאל(1921), גיטל
(3) מגדה(1924), מרים-אולגה (1927) לאה (1929)

היהודים שגרו בכפר היו ברובם אנשים פשוטים, ומעטים מביניהם ידעו ללמוד דף גמרא. אביה היה תלמיד חכם שהקפיד על לימוד דף גמרא בהשכמת הבוקר. הוא נולד בכפר סמוך, קטן עוד יותר, שבו גרו שלוש משפחות יהודיות בלבד. כדי שהוא ואחיו ילמדו ב"חיידר", נאלצו ללכת מרחק כמה ק"מ לכפר סמוך. בימי החורף הייתה נושאת אותם אמם על גבה. כל הבנים נעשו תלמידי חכמים. גם גיטל, אמה של מגדה, שגדלה בנוג'שקווד באותו בית בו גדלו ילדיה, הייתה אשה משכילה. אחרי שסיימה את בית הספר המקומי בגיל 10, נשלחה לסבה וסבתה, גרשון וולף בנימין ואסתר בנדיקט, שגרו בעיר "אונגוור", (כיום אוז'הורוד באוקראינה). סבה החזיק במשרה מכובדת של דיין בבית הדין שהייתה בו קהילה יהודית גדולה. אסתר, סבתה של אמה, הייתה נכדתו של מחבר "קיצור שולחן ערוך", הרב שלמה גנצפריד זצ"ל. לאחר שסיימה את לימודיה בעיר, חזרה גיטל לכפרה ושם הקימה את ביתה. המשפחה שמרה בדקדקנות את מצוות היהדות והילדים סרבו לאכל בבית השכנים היהודים אוכל שבשלה המשרתת הגויה מחשש לבישולי עכו"ם. ההקפדה על שמירת המצוות לא מנעה מאמה של מגדה להרבות בקריאת ספרים בהונגרית ובגרמנית שהיה שולח לה אחיה, בעל חנות ספרים בהונגריה. הבנים יחזקאל וגרשון נשלחו ללמוד בישיבות. על פי דרישת אביהן, הבנות למדו לקרא עברית לפני כל שפה אחרת, וביקרו בבית הספר המקומי. עם עלית המפלגה הנאצית לשלטון בגרמניה, החלו התנכלויות של מורים אנטישמיים שנתנו להן ציונים גרועים למרות הצטיינותן ודרשו מהן להשתתף בלימודים בשבת.

המשפחה התגוררה בבית בן שלשה חדרים ומטבח. גם המטבח וגם החדרים היו גדולים מאוד. בכל חדר היה תנור עצים לחימום. החורף היה ארוך, קר ומושלג ואנשים לא הרבו לצאת ולהסתובב בחוץ. באגף האחורי של הבית ניהלה המשפחה חנות. על המדפים היו מונחים מוצרי מזון לרוב, מעט בגדים, מוצרי טקסטיל וחוטים לאריגה. ההכנסות מחנות זו היו אחד המקורות למחיית המשפחה. שמואל קליין היה ידוע בכפר בישרו ובהגינותו, וכדי לא לתת עילה לתלונות, היה לעתים משרת את הלקוחות הגויים גם בשבת בעודו עוטה טלית, כשהם משאירים את התשלום באחת הפינות. הוא עסק גם בשיווק סיטונאי של תוצרתם של הכפרים בסביבה, ובין היתר היה דואג להובלת הסחורה לעיר המחוז קושיצה (Košice). המסחר התנהל לרוב בין סוחרים יהודים אשר בגלל הרקע המשותף, למרות שישבו במקומות שונים, שררו ביניהם יחסי אימון שאפשרו קניה בהקפה ופריעת ההלוואה מאוחר

יותר. נוסף לחנות היה למשפחה כרם שממנו ייצרו יין כשר ומטעים של עצי שזיף, אפרסק ודובדבנים לסוגיהם השונים שאת פירותיהם המתוקים מכרו וגם התקינו מהם שימורים וריבות לחורף. בחצר הסתובבו אווזים ותרנגולות.

בביקורו בכפר פגש יואל, בנה של מגדה, באנשים אשר הכירו היטב את המשפחה וכיבדו את האב על ישרו והגינותו. אישה בת גילה של מגדה זכרה את שמו של כל אחד משמונת הילדים ושנת הולדתו.

שגרת חיי המשפחה הופרה כליל כבר ב- 1938 כשהכפר עבר לשלטון הונגריה. החיילים ההונגרים שנכנסו לכפר שדדו את חנותם וניפצו את חלונות הבית והחנות. נאסר עליהם לעסוק במסחר. אחד מזקני הכפר הסכים להעיד תמורת תשלום גבוה שאכן הם בעליהם החוקיים של השטחים החקלאיים שברשותם, אבל נאסר עליהם להעסיק פועלים גויים והיה עליהם לעבד אותם בעצמם. אביה של מגדה שרת בצבא ההונגרי במלחמת העולם הראשונה ואף נפצע קשה, אך זה לא מנע את הגזרות שנחתו. ב1940 נלקח האב למחנה עבודות כפייה. למזלו פגש שם את אחיו ושניהם ניסו לשמור מצוות ונמנעו מאכילת אוכל לא כשר. הבנים, גרשון ויחזקאל, היו בישיבות, בבית נותרו רק האם ושש הבנות ולצעירות שבהן עדיין הרשו לבקר בבית הספר. חלק מיהודי סלובקיה כבר גורשו מבתיהם ב1942 ואל המשפחה הגיעו גלויות מדודים שבקשו סיוע. בדיעבד הסתבר כי הגלויות נשלחו כבר לאחר מותם. צעירים יהודים גויסו ונשלחו לחזית לעבודות כפיה שונות – חפירות, פירוק והרכבת מוקשים, אבל הם לא קיבלו נשק והיו חשופים יותר לפגיעות מחיילים לוחמים. האח גרשון ניהל באותה תקופה חנות יהודית גדולה, שהייתה רשומה באופן פיקטיבי על שמו של גוי, בעיר אחרת. הוא נסה להתחמק מן הגיוס לצבא שלחם לצד הנאצים באמצעים שונים: הצגת כושר גופני לקוי, ניירות מזויפים בהם השתמש בעיר בודפשט, ואף ניסיון בריחה באמצעות סירה שתשיט אותו וחברים על נהר הדנובה עד לים השחור ממנו קוו להגיע דרך טורקיה לישראל. כל הניסיונות נכשלו, הוא נשלח לחזית ונפל בשבי הרוסי שם לא התחשבו כלל ביהדותו והתייחסו אליו כמו לשבוי הונגרי. האח יחזקאל גם הוא גויס לצבא ההונגרי ונשלח לחזית. לקראת סוף המלחמה ערק יחד עם חבר יהודי ויחד נדדו בדרכים, הסתתרו ממלשינים, וסמוך מאד לשחרור נורה ע"י חייל גרמני.

ב19.3.1944 נכבשה הונגריה ע"י הגרמנים. את הפסח עוד הצליחה המשפחה, ההורים והבנות, לחוג בביתה עם מצות שהכינו בהיחבא, אך מיד לאחר הפסח נשלחו כל היהודים לגטו בעיר המחוז שטוראליה-אויהל (sátoraljaújhely) מרחק 20 ק"מ מכפרם. החיילים סגרו את הבית בשרשראות ברזל והמשפחה נשלחה לתחנת הרכבת בעגלתו של שכן גוי שדווקא היה אתם בידידות, אך אלמלא היה הוא עושה זאת, היה אחר שש לקבל את התשלום. בגטו חיו בצפיפות איומה, כמה משפחות בחדר, ונאלצו לעבר מקום כמה פעמים כששטח הגטו צומצם בהדרגה. כשלשה שבועות אחרי הגיעם לגטו החל הגירוש [*תושבי הגטו גורשו לאושוויץ בארבעה טרנספורטים שיצאו ב-16, 22 ו-25 במאי וב-3 ביוני(שבת) 1944*]. בטרנספורט שיצא בשבת היו ההורים וארבע הבנות - בלנקה, מגדה, אולגה ולאה. האחות חיה ניסתה להסתתר בניירות מזויפים בבודפסט והאחות חנה, שהייתה כבר נשואה באותה עת, חיה בעיר אחרת. ריכזו את האנשים בבית הכנסת לפני שהעמיסו אותם על קרונות בקר צפופים ומסריחים והובילו אותם במשך שלשה ימים לאושוויץ. מיד בהגיעם נשלחו ההורים להשמדה בסלקציה שערך ד"ר מנגלה. הבנות הצעירות נותרו יחדיו ואליהן הצטרפה בת דודתם פרידה שונשטיין (אמה של בת שבע פרידמן). יחד עמדו ערומות וקרחות בקור, אחרי שגילחו את שער ראשן ושער גופן וחטאו אותן בדי. די. טי.,. ויחד קבלו גלימות חסרות צורה ונשלחו למחנה בירקנאו, לבלוק בו שיכנו 1000 נשים בדרגשים מלוכלכים בני 3 קומות. חייהן מעתה היו עמידה במסדרים ממושכים, צחנה ולכלוך, גופות מתים, מרק דלוח כמזון, עבודה ואיום הסלקציות. הן נשארו יחד עד סוף המלחמה והצליחו לשרוד את התופת ולהישאר בחיים רק בזכות העזרה והתמיכה שנתנו האחת לשנייה.

האחות הבכירה חנה הגיעה למחנה אחר באושוויץ כ6 שבועות אחר אחיותיה, אך למרות מאמציהן לא הצליחו לצרף אותה לבלוק שלהן והיא נספתה באושוויץ. בקיץ, בדיוק בתשעה באב, נשלחו הבנות ברכבות בקר לתוככי גרמניה למחנה עבודה ע"י העיר לנדסברג שהיה קשור למחנה דכאו. הן התגוררו בצריפים תת-קרקעיים ועליהן היה לעבוד בפרך ולפנות אבנים כבדות על מנת להכשיר שטח לבניית שדה תעופה. הבנות עקבו אחרי לוח השנה היהודי ולמרות הרעב המתמיד והחולשה צמו ביום כיפור. כשצבא בעלות הברית התקרב למחנה באפריל 1945 עזבו אותו השומרים הגרמנים כשהם לוקחים אתם את האסירים למסע חסר תכלית, כמעט בלי מזון, כשרק מי הפשרת השלגים מרווים את צימאונם. ב1.5.1945, כשעצרו למנוחה במחנה בדרך, הגיעו חיילים אמריקאים שהכריזו על השחרור. לאחר כמה ימים אפשרו לאסירים לחזור לביתם וסיפקו משאיות להסעה.
בעזרת משאית הגיעו הבנות לעיר פילזן שבצ'כיה. עוד עמדה לפניהן דרך ארוכה לביתן כיון שרכבות רבות לא פעלו והן נאלצו לנסוע בעגלות, במשאיות חולפות או ללכת ברגל, ואף עצרו למשך שבועיים במנזר בו נתנו להן מזון ואפשרו להן לנוח ולהתאושש. אחרי שעברו בבודפסט בחיפוש אחרי בני משפחה וגילו שרק מעטים מהם נותרו בחיים, הגיעו אל כפרן ואל הבית הריק ואחרי ששיפצו אותו עברו להתגורר בו. עדיין לא ידעו מה עלה בגורלם של שני האחים ושתי האחיות הנותרות. אחרי שבועות אחדים הגיעה האחות חיה, חיוורת, רזה וחלשה, עד שאחיותיה לא הכירו אותה. היא גרה בבודפסט בנירות מזויפים בעת שהוריה ואחיותיה נשלחו לגטו. היא נתפסה, נשלחה למחנה והשתתפה ב"צעדת המוות" כשהוליכו ברגל את האסירים מהונגריה לאוסטריה. כשאפסו כוחותיה והיא שכבה בצד הדרך פגשה דרך נס את אחיה יחזקאל שערק מן הצבא ההונגרי הנסוג. על פי עדויות חבריו הוא נרצח ע"י חיל גרמני זמן קצר אחר כך, אך היא הגיעה לבית-חולים והחלימה אחרי אשפוז ממושך. האח גרשון שוחרר מן השבי הרוסי ואף הוא הגיע לבית בכפר אחרי שנודע לו כי אחיותיו נותרו בחיים. הוא פתח מחדש את החנות המשפחתית וכבן בכור נסה לדאוג לאחיותיו. זוועות המלחמה גרמו לו לאבד את אמונתו באלוהי ישראל והרחיקו אותו משמירת מצוות, בזמן שהאחיות כולן עדיין החזיקו באמונתן והקפידו על מצוות היהדות.

ילדי שמואל וגיטל איבדו במלחמה את הוריהם ואת אחותן חנה שנרצחו באושוויץ, את אחיהן יחזקאל שנרצח ממש לפני השחרור, ורבים מן הדודים וילדיהם. מכל אחיו הרבים של אביהם נותר רק הדוד משה קליין שהיה חסוך ילדים, ואחרי המלחמה התגורר בעיר קושיצה ודאג לאחייניו שנותרו בחיים. אחיותיה הצעירות של מגדה, מרים-אולגה ולאה הגיעו לארץ כבר ב1947, אחרי נדודים באירופה, מסע באניית המעפילים "תיאודור הרצל" שיצאה מצרפת בדרכה לישראל ושהייה במחנה המעצר בקפריסין, אחרי שהאנייה נתפשה וגורשה לשם ע"י הבריטים. אחרי מלחמת השחרור, עם קום המדינה, עלו לארץ האח גרשון והאחות חיה. מגדה ואחותה בלנקה נותרו בכפר. האחות בלנקה נישאה לגיסה שנותר אלמן אחרי מותה של האחות הבכורה חנה באושוויץ. מגדה נשאה ליעקב שורץ והם הגיעו לארץ ב1949. גם האחות בלנקה ובעלה הגיעו לארץ.

חתונת האחות מרים (אולגה) ובעלה אברהם ארנשטיין – 22.8.1950
עומדים משמאל לימין: מגדה ובעלה יעקב שורץ, האח גרשון, האחות לאה, האחות חיה ובעלה אליעזר וייס

<u>משפחת יעקב שורץ</u>

אבי יעקב, שמואל שורץ, נולד ב1859 בעיר הקטנה ציגאן (Cigánd) שבהונגריה. כשהתאלמן מאשתו הראשונה ולו כבר 4 ילדים, התחתן עם גיזלה, בחורה רווקה יהודייה שהגיעה מאזור גליציה והתגוררה בעיר סומוטור (Somotor) , כ25 ק"מ צפונה מציגאן, במחוז טרבישוב, כיום בסלובקיה. מקור השם ההונגרי של הכפר, "מאורע עצוב", באירוע שקרה בערך ב1000 לספירה, סמוך להיווסדו. לזוג נולדו להם 8 ילדים - אברהם, יעקב, שרה, ברטה, יואל, ישראל-צבי, שרי ואיצו. יעקב נולד בשנת 1912. בעת הולדתו, טרם מלחמת העולם הראשונה, האזור עדיין היה חלק מן הממלכה האוסטרו הונגרית ושפת הדיבור בבית הייתה הונגרית ויידיש. הם חיו בעוני והתגוררו בבניין השייך לציבור. בעיירה (כיום 1600 תושבים) הייתה קהילה יהודית חסידית גדולה ולכן היה כנויה "קיש ג'רוזלם" (Kis Jeruzsálem) כלומר "ירושלים הקטנה". היהודים דאגו לחינוך ילדיהם, ומאחר שבתקופת המלחמה לא פעל במקום בית ספר אחר, בחדר אליו הלך יעקב עד גיל 11 למדו נוסף על לימודי קודש גם חשבון. בעקבות חוזה טריאנון בסיומה של מלחמת העולם הראשונה, הכפר עבר למדינה החדשה שקמה, צ'כוסלובקיה, ומגיל 11, במשך 3 שנים, למד יעקב בבית ספר צ'כוסלובקי. חברו הטוב של יעקב היה בנו של מומר בשם לוצי בורוש (בתרגום לעברית – ייני, בור בהונגרית הוא יין). שני החברים היו הולכים לבית הכנסת בשבת, וביום ראשון הלכו שניהם לכנסיה, שהיהודים כינו בשם הגנאי צרקו, למורת רוחה של אמו. "ייני (יעקב) מי גה אצר או צרקו בו ווט" (כלומר ייני פעם נוספת בכנסיה היה) הייתה מספרת לאביו והוא היה מפליא בו את מכותיו.

ב1932, כשהיה בן 20, קיבל יעקב על עצמו ניהול חווה בטרנסזקרפטיה (קרפטורוס) של זוג יהודים חשוכי ילדים בשם קאופמן ורכש לו ניסיון בעבודה חקלאית ובניהול החווה – פקוח על הפועלים, שווק התוצרת וטיפול בכספים.

הונגריה השתלטה על האזור, בשנת 1938, וחוקי הגזע שהופעלו נגד היהודים שינו את מהלך חייו של יעקב והקמת בית ומשפחה נדחו עד לאחר המלחמה. בשנת 1941, כמו רוב הגברים היהודים בגיל המתאים, גויס לצבא ההונגרי במסגרת פלוגות עבודות כפיה. על הפלוגה שלו היה להעביר רכבים קרביים משוריינים שנפגעו לכוון גרמניה בשייט על פני הנהר. הוא הצליח להחביא צמיגים ולמכר אותם לאיכרים האוקראינים שהיו עושים מהם רעפים לבתיהם. בכסף שיחד הונגרי שהשיט אותו חלק מן הדרך לביתו אל אמו ולחלק מאחיותיו שעדיין חיו בו באותה תקופה. מלשינים שהכירו אותו מסרו אותו לשלטונות ואחרי שהוכה מכות רצח הוחזר ב1943 לעבודות הכפייה באוקראינה. הפלוגה שלו נפלה בשבי הרוסי ונהגו בהם באכזריות כפולה בהיותם חיילי אויב ויהודים. רבים מן השבויים הועמדו ליד בורות חפורים ונורו. לקראת סוף המלחמה הרוסים הצעידו את השבויים, בלי ציוד מתאים ובלי מזון ומים, עד וינה, שם השתחררו.

יעקב חזר לסומוטור ב1945 ולא מצא איש מבני המשפחה. אביו נפטר בכפר עוד ב 1943. האם והאחים נספו בשואה. אחותו שרה שהייתה נשואה עם ילד, נרצחה בשואה, אבל שלש אחיות חזרו הביתה והיה צריך לדאוג להן לפרנסה ולחתנים. גם הוא היה צריך למצוא אשה ולהקים משפחה. הוא נהג להגיד לבנו יואל כי אלמלא המלחמה לא היה נושא את אמו לאשה. בנסיבות הרגילות הוא לא היה שידוך ראוי למגדה שהייתה ממשפחה מכובדת ובת תלמיד חכם, אבל המלחמה שינתה את המצב והוא פגש את מגדה שאחרי המלחמה חזרה לכפרה נוג'קוושד, רק 6 ק"מ מסומוטור.

מגדה שורץ בצעירותה

היהודי העשיר בעל החווה הילף מיקלוש היה שכן של משפחת מגדה קליין והוא גייס לעבודה את החתן המיועד שהיה מנוסה וקשוח מספיק כדי לנהל את החווה בהצלחה.
יעקב חזר לעבוד כמנהל חווה, "אישפן" בהונגרית, עבודה שכללה את ניהול החווה מן הצד המקצועי חקלאי ומן הצד הכלכלי, וגם את ניהול עבודתם של הפועלים הגויים בעלי מוסר העבודה הירוד שנהגו להשתכר והיה צריך לנהוג אתם בקשיחות. שתיים מן האחיות, שרי ואיצו, התחתנו עם יהודים, הקימו משפחות ונשארו לחיות בסלובקיה. ילדיהם חיים בסלובקיה עד היום ויואל, בנו של יעקב, נפגש אתם בעת ביקוריו שם. האחות ברטה הגיעה יחד אתו ארצה.

חתונת מגדה וינקו שורץ – 1948

העלייה והחיים בארץ

יעקב ומגדה התחתנו ב1948. מגדה הייתה ציונית, אחיה ואחיותיה כבר היו בישראל והיא רצתה לעלות לארץ. בשנת 1948 הפכה צ'כוסלובקיה למדינה קומוניסטית וסיפור עלייתם לארץ היה כרוך בתעוזה וסיכון. העשיר הילף מיקלוש שחשש מהלאמת רכושו במדינה הקומוניסטית עלה לישראל, אחרי שנתן ליעקב ייפוי כוח כדי שידאג לחיסול הרכוש ויפקיד את התמורה במקומות בטוחים כמו בנקים בשווייץ. יעקב היה בעל תושייה והמאורעות שעברו עליו בתקופת המלחמה הכשירו אותו לתפקיד והוא בצע אותו בהצלחה. גם בהמשך חייו, אם היה לוקח על עצמו משימה לא היה נח עד שהיה מסיים אותה. כשהגיעו יעקב ומגדה לארץ חפשו ומצאו את הילף, היה לו בית מלאכה גדול בחליסה. הם העבירו לו את התעודות על ההפקדות במלואן ומגדה כעסה שלמרות שראה את מצבם הקשה לא גמל להם על הטרחה והסיכון שהיה כרוך בהברחת הכספים מן המדינה הקומוניסטית.

כשחיו יעקב ומגדה בסלובקיה היו בקשר מכתבים עם אחי מגדה, גרשון קליין, שהיה מראשוני המתיישבים בכרם מהר"ל. המושב עלה על חורבות הכפר איגזים בפברואר 1949 וגם הם רצו להצטרף אליו. יעקב כבר היה בן 37, בעל ניסיון בחקלאות והכיר רבים מן המתיישבים האחרים מסלובקיה, חלקם היו בני כפרים מן הקרפטים כמוהו, ואת חלקם פגש בתקופת המלחמה במחנות העבודה. יעקב ומגדה שורץ ואחותו של יעקב, ברטה (בשקה), הגיעו לארץ בספטמבר 1949 באנייה שיצאה מנמל קונסטנצה וברטה נשארה אסירת תודה לאחיה יעקב כל חייה על דאגתו לה.
בעת עלייתה מגדה הייתה בהריון והבן שמואל נולד כבר בישראל, בבית החולים "מולדה" בחיפה. בני המשפחה נשלחו תחילה לשהייה זמנית במחנה העולים סנט לוקס (שער העלייה). כשניסו להצטרף למושב אל אחיה של מגדה ולעקוף את הביורוקרטיה, נתקלו בהתנגדות. רק אחרי שדאגו למסמכים המתאימים במוסדות המיישבים קבלו אישור להתיישב בכרם מהר"ל. עם הסדרת מקום ההתיישבות בסמכות וברשות, קיבל יעקב טופס שאפשר לו לשחרר את חפציו מן המחנה בכורדאני והוא יצא מן המושב עם משאית והנהג זכריה ברקוביץ' (זולי) לכדי לשחרר את הליפט עם החפצים. אחרי שיעקב זהה את הליפט שלו, העמיסו אותו בעזרת מלגזה על המשאית והפקידים פתחו אותו כדי לוודא שאינו מכיל סחורות חייבות במס. למרות תחנוניו כי הוא לחוץ בזמן, הפקידים יצאו להפסקת הצהרים בטרם נתנו לו את האשור שאין שם טובין החייבים במכס. מאחר שטופס השחרור של הליפט כבר היה בידיו, יעקב חסר הסבלנות עשה דין לעצמו, טפס על המשאית, סגר בעזרת פטיש את הליפט שנפרץ ב"לום" ואמר לזוליק "סע". במשאית נותרו ה"לום" והפטיש.

במושב היו 7 רווקים שהיו שמחים לשאת אשה ואחותו של יעקב, ברטה שורץ, אכן התחתנה עם המתיישב אפרים יעקובוביץ (דודו של ג'ורי יעקובוביץ) שהיה אחראי מטעם קק"ל על הייעור באזור וגם עסק בחקלאות וגידל עדר עזים. הם עזבו את המושב ב 1959 בערך ועברו לגור בזיכרון בלי שהצליחו למכר את משקם. המושב לא אישר את המכירה לקונה המתעניין, איתן רילוב מחוות מכורה, בגלל הסכסוכים שהיו אתו על קרקעות.

משפחתו של גרשון קליין, אחי מגדה, התגוררה בקומה התחתונה של בית אבן דו קומתי, מבתי הכפר איגזים, סמוך למרכז המושב, ומשפחת יעקב ומגדה עברה לגור בקומה העליונה של אותו בית. הבן יואל נולד כשגרו בבית זה, אך כבר ב1952 עברו לבית הקבע. המשפחה המורחבת גדלה כשבת דודתה של מגדה, פרידה שונשטיין, שעברה אתה ועם אחיותיה את תקופת המחנות והסבל, הצטרפה למושב ב1953 עם בעלה חנניה מרמושטיין ובתה בת-שבע.

יעקב ומגדה שניהם היו מורגלים בעבודה חקלאית ויחד עבדו את משקם בחריצות יתרה ופיתחו את הרפת הגדולה גם בתקופה שבה הרבה מתיישבים התייאשו מן החקלאות ועזבו את המושב, לעתים באישון לילה ובלי להודיע דבר לשכנים. גם אחיה של מגדה, גרשון קליין, אדם ישר כסרגל שהיה מראשוני המתיישבים וניהל את הצרכנייה במקום, התקשה לעמוד בקנאה, צרות העין והסכסוכים הקטנוניים, ועזב בשנת 1955. בסוף שנות ה50 המצב התייצב. חלק מן התושבים מצא את פרנסתו בעבודות חוץ ומכסות הייצור התחלקו בין החקלאים הפעילים. כשהתחיל המיתון בשנות ה60 ואנשים שפוטרו מעבודתם רצו לחזור ולעסוק בחקלאות, החלו במושב סכסוכים על מכסות היצור. האספות הפכו להיות זירת קרבות ויעקב, שמטבעו לא היה מהשתקנים, היה פותח את הפה, והיה לו פה גדול. גם למגדה, שהייתה הרבה יותר מיושבת בדעתה, חכמה ומשכילה ממנו, היו טענות לגבי הדרישה להפגין סולידריות עם בטלנים שלא עבדו קשה כמוה. בשנת 1977 חסלו את הרפת משתי סיבות. באותה שנה הגיע יעקב לגיל 65 ובעקבות עליית הליכוד לשלטון התבטלו הסובסידיות לחקלאות שהפכו את מחיר המזון לפרות גבוה מן הפדיון עבור החלב.

המשפחה נהלה אורח חיים דתי, מגדה הייתה מבית דתי מאוד ויעקב לא היה בעל אמונה כמוה, אבל בעקבותיה ועפ"י דרישתה שמר על אורח חיים דתי שהכיר מתקופת לימודיו בחדר. האחים שמואל ויואל למדו בבית הספר הדתי האזורי בניר עציון. באמצע שנות ה- 70 הבן יואל סיים לימודי הנדסה בטכניון, ויחד עם אשתו בלהה, בת ניר עציון וחברתו מימי בית הספר, בנה את ביתו במושב. יואל יצא לעבוד בחוץ, אבל לא ויתר על חלקות האדמה שבהן עבד בשעותיו הפנויות. הוא לא הלך בדרכו של אביו ומתחילת שנות ה- 80 ועד אמצע שנות ה- 90 נבחר לוועד, פעם אחר פעם, ונמצא כמעט תמיד במקום שנדרשה החלטה. לזוג נולדו שלושה ילדים: יעל-זהבה, אלחנן ועודד-ברוך. סבתא מגדה וסבא ינקו היו בקשר יום-יומי עם הנכדים. הם היו סבא וסבתא למופת. כשסבא חלה יעל עברה להתגורר איתם על מנת לעזור לסבתא. סבא נפטר לאחר שנה. יעל נשארה לישון אצל סבתא האלמנה במשך 7 שנים. בגיל 18 התנדבה יעל ל"גרעין עודד" ועודד עבר לגור עם סבתא מגיל 8 במשך 7 שנים. שניים מבני יואל, יעל ואלחנן, גם הם מתגוררים במושב ופעילים בענייני הציבור. הבן שמואל התחתן עם מיכל (רחל) לבית בכר מקיבוץ רמת-השופט בשנת 1977. לזוג נולדו 3 ילדים: שי, ענת ודורון. לסבתא מגדה נולדו 14 נינים והיא זכתה ליהנות מחברתם הקרובה של נכדים ונינים עד מותה בשנת 2018.

שי, עדנה, שמואל, דורון ומיכל(רחל) שרף

סבתא מזרה עם שי ועדנה

בר המצווה של שי שרף. מימין: שמואל, שי, סבתא מזרה ומיכל

חתונת יואל ובלהה שורץ

יואל ובלהה בכרם מהר"ל שנות הסד

סבתא מזל עם עוז

מחזיקה את יעל

סבתא מזל ואלחנן התינוק

משפחת שורץ – תמונה משפחתית מורחבת

יואל במטע האבוקדו 2015

נרשם ע"י נעמי הוכברג מפי יואל שורץ, ועל פי הספר "תחת הנעצוץ יעלה ברוש" – סיפורה של מרים ארנשטיין לבית קליין, אחותה של מגדה - שהנו חלק מפרויקט תיעוד זיכרונותיהם של ניצולי השואה הגרים בתחומי המועצה האזורית נחל שורק.

דצמבר 2019